

LAKIALOITE 8/2006 vp

Laki mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan mielenterveyslakiin lisättäväksi lastensuojelulain ja päihdehuoltolain sisältöä vastaava säännös, joka velvoittaa

viranomaisen ottamaan huomioon mielenterveyspotilaan alaikäisen lapsen erityisaseman.

PERUSTELUT

Arvioiden mukaan joka kymmenes aikuinen suomalainen kärsii vakavasta masennuksesta. Suomessa on noin 800 000 aikuista, joilla on mielenterveysongelma. Heistä joka neljännellä eli 200 000:lla on keskimäärin 1,7 alaikäistä lasta. Jopa 340 000:ta lasta koskettaa siis jommankumman vanhemman mielenterveysongelma.

Tutkimusten mukaan vanhemman psykykinen sairaus muuttaa vanhemmuutta, muuttaa perheenjäsenten rooleja, muuttaa vastuunjakoa ja voi heikentää lasten perusturvallisuutta ja myöhempää selviytymistä elämässä. Hoitamattomana tilanne voi johtaa sairauden siirtymiseen sukupolvelta toiselle.

Vanhemman mielenterveysongelma on aina riski lapsen mielenterveydelle. Jo nyt vakavasta masennuksesta kärsivien vanhempien lapsista noin 40 % kärsii psykiatrisesta häiriöstä ennen 20:tta ikävuottaan, ja riski kasvaa 60 %:iin 25 ikävuoteen mennessä. Samaan aikaan ns. normaaliväestössä riski on huomattavasti pienempi eli vain 20—25 %. Suuri osa psykiatrisista potilaista on kasvanut perheessä, jossa on psykyk-

sesti sairas vanhempi. Suurella osalla lastenpsykiatrisista potilaista on psyykkisesti sairas vanhempi tai vanhemmat. Lasten sairastumisiin johtavat usein lääketieteelliset syyt, mutta myös vanhemmuuden puuttuminen.

Olemassa oleva lainsäädäntö tunnistaa lapsiomaisten erityisaseman lastensuojelulain 2 luvun 7 §:ssä sekä päihdehuoltolain 2 luvun 16 §:ssä. Muun muassa päihdehuoltolain 2 luvun 16 §:n mukaan, kun asiakas on päihdehuoltolain 2 luvussa tarkoitettussa hoidossa, on otettava huomioon myös hänen huollossaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve.

Mielenterveyslakiin tämä lapsiomaisten asema on jäänyt tyystin kirjaamatta. Tilanne on johtanut valitettavasti siihen, ettei lapsen asemaa automaattisesti arvioida ja oteta huomioon vanhemman sairastuessa psyykkisesti. Niinpä nykykäytännössä on selvää viivettä, ennen kuin lastensuojeluviranomainen huolestuu lapsiomaisten tilanteesta. Niinpä lapsiomaisten huomiointi ja palvelujen saatavuus on satunnaista ja täysin asuinpaikasta riippuvaa. Lapsiomaisten aseman

kirjaaminen mielenterveyslakiin parantaisikin lapsiomaisten tilannetta ja mahdollistaisi nykyistä paremmin ennaltaehkäisevän työn koko Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

mielenterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 14 päivänä joulukuuta 1990 annettuun mielenterveyslakiin (1116/1990) siitä lailla 1423/2001 kumotun 28 §:n tilalle uusi 28 § seuraavasti:

28 §

Lapsiomaisten asema

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Kun aikuiselle annetaan tämän lain mukaisia palveluita, on otettava huomioon myös hänen huollossaan olevan lapsen hoidon ja tuen tarve.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2006

Minna Sirnö /vas
Mikko Kuoppa /vas
Erkki Virtanen /vas
Veijo Puhjo /vas
Saara Karhu /sd
Reino Ojala /sd
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Klaus Pentti /kesk
Leena Rauhala /kd
Annika Lapintie /vas
Anne Huotari /vas

Heikki A. Ollila /kok
Suvi-Anne Siimes /vas
Arto Satonen /kok
Kimmo Sasi /kok
Jukka Gustafsson /sd
Oras Tynkkynen /vihr
Pia Viitanen /sd
Outi Ojala /vas
Pentti Tiusanen /vas
Matti Kauppila /vas
Unto Valpas /vas